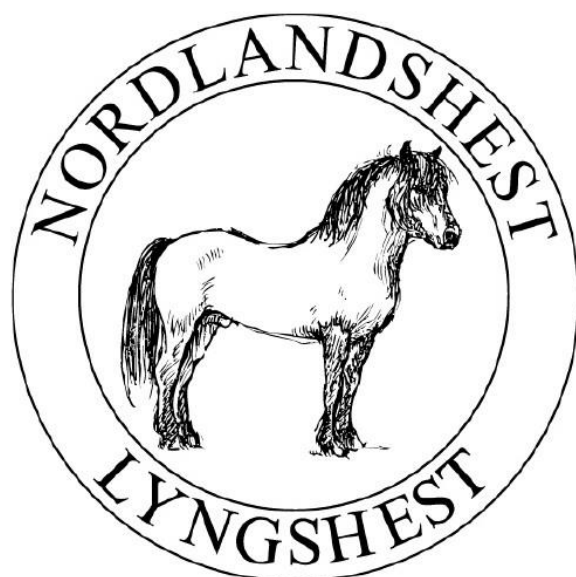

AVLSPLAN FOR NORLANDS-/LYNGSHEST

Fastsatt i styret i Norsk Hestesenter første gang 24.april 1995,
siste revisjon vedtatt 22.januar 2011.

Overordna avlsmålsetning for nordlandshest/lyngshest.....	3
Avlsmålet for nordlandshest/lyngshest.....	3
Rasebeskrivelse for nordlandshest/lyngshest.....	3
Forhold som vektlegges for å forbedre egenskaper i avlsmålet.....	5
Utvalg av hingster – kåring.....	5
Kåringsbestemmelser.....	6
Eksteriørbedømmelse, veterinærundersøkelse, bruksprøve på utstilling og avkomsvurdering.....	7
Utvida bruksprøver på stasjon.....	9
Hingster med avkomsgruppe.....	10
Bruk av egen ukåra hingst på egne hopper.....	10
Bruk av embryo.....	10
Kunstig semin (KS).....	11
Bruk av sæd frå død hingst.....	11
Rangering av hopper.....	11
Avkomsvurdering.....	11
Avlsregulerende tiltak.....	11
Hoppekvoter.....	11
Ekstraordinære tiltak mot innavl Avlsutvalget i Landslaget for nordlandshest/lyngshest skal til enhver tid vurdere.....	12
Avlsstimulerende tiltak.....	12
Avlsstimulerende tiltak i regi av Landslaget for nordlandshest/lyngshest.....	12
Avlsstimulerende tiltak i regi av Norsk Hestesenter.....	12
Oppfølging av avlsplanen.....	14
Revisjon av avlsplan.....	14
Endringsforslag avlsplan.....	14
Avlsråd.....	14
Instrukser for kåringsnemnd og dommere.....	14
Regelverk.....	14
Utdanning av dommere.....	14
Oppfølging av dommere.....	14
Klagebehandling.....	15
Klagerett.....	15
Klagebehandling.....	15
Fig 1. Utvalgsmodell for hingster.....	16

Overordna avlsmålsetning for nordlandshest/lyngshest

Landslaget for nordlandshest/lyngshest har som formål gjennom reinrasa avl å fremme rasens særpreg som en robust, vakker og attraktiv norsk hest med allsidige bruksegenskaper og godt gemytt. Dette innebærer å sikre en langsiktig avlsframgang for egenskapene i avlsmålet for nordlandshest/lyngshest. Landslaget for nordlandshest/lyngshest ser det som viktig å ta vare på det mangfold av farger som er i rasen. Avlsplanen skal medvirke til et for rasen og brukerne tjenlig og forutsigbart avlsarbeid. Avlsplanen skal sikre en langsiktig forvaltning av populasjonen og ta i bruk de virkemidler som til en hver tid vil være nødvendig for å ha kontroll på innavlssituasjonen i rasen.

Avlsmålet for nordlandshest/lyngshest

Nordlandshest/lyngshest skal ha et rasetyrisk preg, et funksjonelt eksteriør, allsidige bruksegenskaper og godt lynne.

I avlsmålet vektlegges egenskapene som vist nedenfor.

Egenskap	Vektlegging i %
Eksteriør	50 %
Bruksegenskaper	30 %
Lynne	10 %
Helse/Holdbarhet	10 %

Rasebeskrivelse for nordlandshest/lyngshest

(Utarbeidet av en arbeidsgruppe for Landslaget for nordlandshest/lyngshest 1. mars 2007)

Opprinnelse:

Nordlandshest/lyngshest er en av de tre nasjonale norske raser av meget gammel opprinnelse. Den første, kjente og dokumenterte utstilling hvor lyngshest var stilt, var i 1898 på Lyngseidet i Troms. På 1930 tallet ble det satt i gang organisert avl av rasen. Da var populasjonen lokalisert til de nordligste fylker med hovedtyngde langs Lyngenfjorden i Troms.

På grunn av krigen og mekaniseringen i jordbruket, gikk rasen sterkt tilbake. På 60-tallet var den fortsatt utrydningstruet. Stambok nr. 1 ble gitt ut i 1969.

Rasen er ikke lenger ansett som utdøende, men på grunn av begrenset genmateriale og et ønske om å bevare rasens særpreg uten innkryssing av andre raser, kreves strukturert og målbevisst avlsarbeid for å oppnå avlsframgang.

Nordlandshest/lyngshest er inkludert på FAOs liste over utrydningstruede raser med status "utrydningstruet – vedlikeholdt" (FAO, 2000)

Bruksområde:

Nordlandshest/lyngshest har alltid hatt et allsidig bruksområde. Hesten var tidligere brukt til all slags gårdsarbeid og som skyss- og ridehest.

Den er en allsidig hest alle i familien kan bruke og er sterk nok til å bære en voksen rytter og høvelig i størrelse og lynne også til barn og ungdom. Hesten er godt egna for bruk i alle vanlige disipliner innenfor ridning og kjøring, og er også godt egna til turridding og kløving.

Rasetype og preg:

Nordlandshest/lyngs hest skal være en harmonisk hest, vise utstråling og vitalitet samt ha godt lynne. Innen rasen finner man en viss variasjon i typer, fra de lettbygde til de litt tyngre individer. Hesten er meget sterk i forhold til størrelse, er stødig på foten og kjent for pågangsmot og arbeidsvilje.

Om sommeren har den kort blankt hårlag, om vinteren kraftig pels. Lite hovskjegg er rasetypisk.

Høyde:

Stangmål manke varierer normalt mellom 125 og 145 cm, med hovedtyngden mellom 130 og 140 cm. 3 års hingster som kåres bør ligge innenfor hovedtyngden, men dette er ikke noe absolutt krav. Høyden vurderes som en del av helhetsinntrykket.

Farge og avtegn:

Følgende farger er tillatt: Rød, brun, svart, gul, borket, sølvbrun, sølvsvart, sølvborket og alle avblekbare skimmelvarianter av disse. Blåøyd hvit godkjennes ikke.

Store avtegn på hode og over 1/3 opp på pipa på bakbein er ikke ønskelig. Glassøyd/ringøyd og avtegn på kropp og frambein er diskvalifiserende.

Hode og hals:

Lett pent hode som ikke skal være for langt. Hodet skal harmonere med hals/kropp. Neseryggen skal være tilnærmet rett.

Halsen skal være vel ansatt. Det er ønskelig med godt muskelsatt nakke og markert overgang hode/hals, uten underhals.

Kropp:

Harmonisk godt muskelsatt kropp med god manke, passe bredde og god dybde. Sterk i rygg og lendeparti. Kryss og lår har gode vinkler og skal være godt muskelsatt. Krysset kan være noe hellende.

Bein:

Tørre velstilte bein med god pipebredde. Overarmen er godt muskelsatt. Godt markerte ledd. Rasen preges av sterke hardføre bein og høver med god hornkvalitet.

Bakbein skal ha godt utviklet muskulatur i underlår. Haser med god aksjon og ikke være markert retthaset.

Bevegelser:

Bevegelsene skal være veivinnende, ledige og korrekte.

Travet skal være energisk og veivinnende, galoppen lett og rytmisk.

Det legges vekt på god haseaksjon i alle gangarter.

Lynne:

Rasen har et allsidig avlsmål og lynnet skal gjenspeile dette. Det krever en robust, ærlig, pålitelig, livlig og oppsynt hest som har god tilpasningsevne til aktuelle bruksområder.

Avlsorganisasjon:

Landslaget for nordlandshest/lyngshest

Forhold som vektlegges for å forbedre egenskaper i avlsmålet

Eksteriør bedømmes etter følgende kriterier:

Rasetype og preg

Kroppsbygning, muskulatur

Beinkvalitet, beinstilling

Bevegelser i skritt

Bevegelser i trav

Helhetsinntrykk ved beskrivelse

Bruksegenskaper som vektlegges i avlsarbeidet, er:

Allsidighet

Samarbeidsevne

Bruksegenskapene tas hensyn til gjennom bruksprøver på utstillingene og gjennom utvida bruksprøver på stasjon. Når det gjelder innhold og reglement for bruksprøver på offentlige utstillinger, henvises det til *gjeldende bruksprøvereglement fra Norsk Hestesenter*.

Utvida bruksprøver på stasjon er omtalt nærmere i avsnittet "[Utvida bruksprøver på stasjon](#)".

Lynne bedømmes under utvida bruksprøver på stasjon og under bruksprøver på utstilling. Videre vurderes hestenes opptreden og vesen på utstilling. Lynne skal beskrives og evalueres av eksteriørdommere, bruksprøvedommere og veterinær når denne er tilstede.

Utvalg av hingster – kåring

I avlsdyrutvalget legges størst vekt på hingster, siden det er på hanndyrsiden en kan foreta det viktigste og strengeste utvalget. Utvalget av hingster til avl baseres på individbedømming (kåring).

Individbedømming skal gi grunnlag for å velge ut avlsdyr med de best ønskelige egenskaper i tråd med avlsmålet, samt gi muligheten til å påvise defekter som diskvalifiserer for bruk i avlen.

På grunn av begrenset genmateriale og et ønske om å bevare rasens særpreg uten innkryssing av andre raser, kan individer med sjelden eller lite utbredt avstamning vurderes særskilt. Kriterier for kåring er først og fremst at individet er uten diskvalifiserende lidelser, har bra rasetype/preg og tilfredsstillende beinkvalitet.

Kåringsbestemmelser

Utstillingsrett

En hingst har utstillingsrett og kan kåres/premieres hvis den er registrert i rasens A-register.

Utenlandske hingster som vises til kåring, må fylle de krav til avstamning som gjelder for oppføring i A-register for norske nordlandshester/lyngshester.

Kåring/premiering

Kåring/premiering gjennomføres av oppnevnt kåringsnemnd på kunngjort offentlig utstilling.

Kåring/premiering utføres i henhold til gjeldende avlsplan og retningslinjer for kåring og kåringsnemnder. Retningslinjene er spesifisert nærmere i [Forskrift om godkjente \(reinavla/registrerte\) dyr av hestefamilien](#).

Obligatoriske visninger

Førstegangs individbedømmelse

Første gang en hingst kan møte til individbedømming er som 3-åring. Ved kåring gjennomføres en individbedømming hvor en vektlegger egenskaper definert i avlsmålet.

Ved første gangs godkjenning kan en hingst oppnå kåringsgrad, med mulighet for kvalitetsrangering. Kåringsgrad kvalifiserer til avlsbruk for en begrenset tidsperiode (normalt for 1 år)

En hingst som blir kåret, innkalles til utvida bruksprøve i henhold til gjeldende regler, se eget avsnitt "[Utvida bruksprøver på stasjon](#)."

Andregangs individbedømmelse

En kåra hingst skal møte til ny individbedømmelse etter gjennomført utvida bruksprøve på stasjon. Den stilles da i klasse 2a (se gjeldende *utstillingsreglement*). Om hingsten ikke kan møte til utvida bruksprøve kan det søkes om 1 års utsettelse. Kåringsnemnda avgjør om søknaden innvilges og om hingsten kan virke i avl dette året.

De premiegradene hingstene kan få er 1., 2., 3. eller 0.premie, og de kan også rangeres etter kvalitet. Hingster som ikke holder mål avlsmessig, mister avlsgodkjenninga.

Avvik fra ordinært kåringsforløp

Hingster som av spesielle grunner ikke har kunnet gjennomføre bruksprøve til fastsatt tid eller ikke har møtt på utstillinger, kan etter søknad vurderes av kåringsnemnd i samråd med NHS for en eventuell dispensasjon. Hingster som uten grunn ikke møter til ny bedømming i henhold til kåringsbestemmelsene, mister automatisk avlsgodkjenninga.

Utvalgsmoell for hingster er vist i [figur 1](#).

Frivillig visning (klasse 1a eller åpen klasse)

Hingster som innehar premiegrad kan møte for ny vurdering dersom eieren ønsker dette. Dersom hingsten vises i klasse 1a gjennomgår den individbedømmelse og helseundersøkelse. Hingsten kan oppnå 1., 2., 3. eller 0. premie og resultatet er meritterende.

For hingster som skal vises i åpen klasse, se senere avsnitt "[Åpen klasse\(show klasse\)](#)".

Innmelder må selv opplyse om hvilken klasse hingsten skal stilles i ved innmelding.

Eksteriørbedømmelse, veterinærundersøkelse, bruksprøve på utstilling og avkomsvurdering.

Individbedømmelse

Ved individbedømming gjennomgår hingsten en eksteriørbedømmelse, veterinærundersøkelse og bruksprøve.

Resultatene fra bedømmelsene av eksteriør, bruksegenskaper, lynne og holdbarhet skal vurderes i henhold til vektleggingen av de ulike egenskapene, og gi grunnlag for kåringsavgjørelsen. Kravene til egenskapene i avlsmålet må tilfredsstilles hver for seg. Holder ikke eksteriøret mål, kan ikke hingsten kåres uansett hvor gode bruksegenskaper den har. Har han ikke godkjente bruksprøver, kan han ikke kåres uansett hvor godt/korrekt eksteriøret er. Det samme gjelder for lynne og holdbarhet.

Veterinærundersøkelse

Hingster som lider av defekter vurderes i henhold til punkt "[Lidelser som diskvalifiserer fra kåring/premiering](#)". Det benyttes standard vurderingsskjema for patella undersøkelse.

Bruksprøve er obligatorisk første gang en hingst møter til individbedømmelse eller hvis en ukåra hingst framstilles ved en senere anledning. Bruksprøven gjennomføres i henhold til *gjeldende bruksprøvereglement for hopper og hingster*.

Lidelser som diskvalifiserer fra kåring/premiering

Det skal ikke kåres hingster dersom det ved den kliniske veterinærundersøkelsen påvises følgende defekter:

- a) Kryptorkisme eller store forskjeller i testiklenes størrelse og konsistens aksepteres ikke
- b) Pungbrokk aksepteres ikke for hester yngre enn 10 år. Eiere av kårede hingster må, dersom hingsten får pungbrokk, umiddelbart rapportere dette til NHS. Dette må gjøres klart for

hingsteeiere ved tildeling av kåringsbrev.

c) Alvorlige bittfeil aksepteres ikke, dvs overbitt eller underbitt der fortenner i over- og underkjeve ikke slites mot hverandre og dette ikke har årsak i skade.

d) Patellalåsing eller patella ut av stilling er diskvalifiserende, uansett alder. Lettere haking, også kalt catching, kan føre til diskvalifisering. Hingstens alder ved undersøkelse og en eventuell påvisning av slike problemer vil være spesielt avgjørende for om kåring/premiering tildeles. 3-års hingst som ikke oppnår kåring og som får anmerkning om catching, vil kunne ha utstillingsrett ved en senere anledning.

e) andre egenskaper/lidelser med dokumentert eller antatt arvbarehet uønsket på avlsdyr.

Klinisk undersøkelse av kjønnsorgan i forbindelse med kåring

Klinisk undersøkelse av testiklene gjennomføres i forbindelse med kåring. Ved førstegangs visning skal hingsten ha 2 testikler av normal størrelse, normalt leie i pungen, symmetriske og av normal konsistens. Rotasjon av en eller begge testikler er ikke uvanlig på noen hesterase.

Føllprosent/fruktbarhet

Kåringsnemnda kan avgjøre at hingster med lav føllprosent skal kalles inn til grundigere test. Kårede hingster må ha godkjent føllprosent, eller vise til godkjent sædprøve. Kåringsnemnda i samråd med NHS avgjør om det er hingster som skal kalles inn til test av fruktbarhet. Dårlig fruktbarhet kan føre til utrangering.

Avkomsinformasjon

Teoretisk avkomsvurdering foretas kun av hingster etter et visst antall år i avlen. Ved tilstrekkelig antall registrerte og offisielt bedømte avkom (helst min.10) skal det foretas en teoretisk avkomsvurdering av hingster.

Hingstene kan ved avkomsvurderingen tildeles avkomspremie Elite, A, B eller C. (Elite = utmerket nedarvningsevne, A = meget god nedarvningsevne, B = middels nedarvningsevne, C = negativ nedarvningsevne)

Teoretisk avkomsvurdering foretas av alle hingster etter et visst antall år i avlen og etter følgende kriterier:

En hingst må ha minimum 10 registrerte avkom for å kunne avkomsvurderes.

Hingster kan tildeles Elite-status etter sin død.

Kriterier for avkomsvurdering

Avkomsvurderingen skjer etter de til enhver tid gjeldende regler fastsatt av Landslaget for nordlandshest/lyngshest.

Utvida bruksprøver på stasjon

Intensjonen med utvida bruksprøve på nordlandshingster/lyngshingster er å sammenligne en årgang kåra hingster under så like forhold som mulig. En skal legge vekt på allsidighet, lynne, bevegelser og samarbeidsvilje. Kommentarer og karakterer fra hele prøveperioden og på selve avslutningsdagen skal registreres. En ønsker å se de registrerte egenskapene i en videre sammenheng i avlsarbeidet. Avhengig av hvor arvbare de ulike egenskapene er og hvor viktige eller hvilke problem de utgjør for rasen, vil en ta hensyn til dem i rangeringa eller seleksjonen av avlsdyr.

Hingster som ikke består utvida bruksprøver, kan ikke meldes til hingsteutstilling et senere år.

Hingster som skal testes

Alle hingster som blir kåra første gang må, for å få ny avlsgodkjenning, avlegge godkjent utvida bruksprøve på stasjon. Utvida bruksprøve skal gi et sikrere grunnlag for å vurdere hingstens bruksegenskaper og lynne. Utvida bruksprøve avholdes ved Norsk Hestesenter, Starum og/eller ved Nord-Norsk Hestesenter, Moen.

Prøveperioden/-sted

Prøveperioden er på 5 uker og foregår på Norsk Hestesenter, Starum, og/eller Nord-Norsk Hestesenter, fortrinnsvis i mars-april.

Informasjon til hingsteieier

Hingsteieieren skal informeres om fastsatt dato for prøvestart om høsten kåringsåret.

Rettledning til hingsteieier

Hingsteieiere skal få rettledning om fôring og trening av hingsten fram til han skal inn på prøvene. Dette for at hingstene møter med så likt utgangspunkt som mulig.

Frammøte

Hingstene skal møte på prøvestedet til fastsatt tid.

Vising av hingsten

Hingsteieieren (holderen) skal ved frammøte viser fram hingsten i kjøring og ridning.

Hingsten skal ved frammøte:

- være vaksinert mot hesteinfluensa/stivkrampe etter gjeldende bestemmelser
- møte nyskodd med sko hensiktsmessig for årstiden

Veterinærsjekk/veiing

Innen 3 dager etter frammøte skal hingstene sjekkes av veterinær og veies. Hingstene undersøkes og veies også til slutt i prøveperioden.

Innhold i de utvida bruksprøvene

Hingstene skal prøves i følgende disipliner:

- kjøring i lett og tung redskap etter klassiske prinsipper og tilpassa rasen
- bevegelser (løsvisning, kjøring, ridning)
- framdrift og læreevne (som kjøre- og ridehest)
- oppførsel i trafikken
- oppførsel på stall

Vurdering av utvida bruksprøve

Hver hingst får karakterer av personellet i prøveperioden og av dommere for avslutningsdagen. Karakterene vektet og summeres i henhold til dommerskjema. På den påfølgende utstilling skal det legges avgjørende vekt på resultatene fra de utvida bruksprøvene når disse vurderes sammen med eksteriør/egenutvikling, lynne og holdbarhet.

Årsaker til at hingster kan tas ut av prosjektet

En hingst kan tas ut av den utvida bruksprøven av veterinære eller andre årsaker, som f.eks. lynne, krybbebiting/luftsluking, halthet, dårlig kondisjon o.l.

Kostnadene

Hingsteieren skal betale en egenandel. Egenandelen blir fastsatt ved NHS.

Hingster med avkomsgruppe

Avkomsvurdering foregår jf. avsnitt "[Avkomsinformasjon](#)".

Det er likevel anledning til å presentere en hingst med avkomsgruppe på en utstilling. Dette vil ikke få innvirkning på eller endring av hingstens tidligere tildelte grad etter "[Regler for offisielle hesteutstillinger i regi av Norsk Hestesenter](#)" (se www.nhest.no).

Bruk av egen ukåra hingst på egne hopper

Bruk av egen ukåret hingst på egen hoppe er tillatt etter følgende regler:

- Søknad skal være innvilget før bedekning kan finne sted og det må søkes for hvert år hingsten skal brukes. (Søknadsskjema finner du på www.nhest.no eller bestiller hos NHS). Søknad sendes NHS. Eierforhold må tilfredsstillende kravene nedfelt i [Forskrift om godkjente \(reinvla/registrerte\) dyr av hestefamilien § 12](#), det vil si: Hoppe og hingst skal ha samme eier(e) / identiske eierforhold på bedekningstidspunktet.
- Helsekrav - Hingsten skal være fri for de lidelser som diskvalifiserer fra kåring i rasen (se avsnittet "[Lidelser som diskvalifiserer fra kåring/premiering](#)").
- Dokumentasjon fra veterinær fylles ut på eget skjema og vedlegges søknaden. (hent veterinærskjema [her](#) eller kontakt NHS). Dersom hingsten tidligere er vist på kåring, kan veterinærundersøkelsen fra denne legges til grunn.
- Kvote - Hver hingst kan bedekke inntil 2 hopper pr. sesong.
- Alder på hingst – hingsten må være minst 3 år ved første gangs godkjenning.
- Rapportering - Springseddel/bedekningsliste skal fylles ut og sendes Norsk Hestesenter innen 1.oktober i bedekningsåret.
- Gyldighet - Godkjenning gis for ett år om gangen.

Bruk av embryo

Det registreres ikke nordlandshest/lyngshest i Norge som har blitt til ved embryooverføring.

Kunstig semin (KS)

Hingster kåra for avlsbruk i Norge kan også benyttes til KS på norske hopper. Importert sæd fra hingster oppstallet i utlandet kan ikke benyttes til norske hopper uten at hingsten er godkjent for dette av kåringsnemnda for nordlandshest/lyngshest i Norge.

Bruk av sæd frå død hingst

Sæd fra død kåra/godkjent hingst kan benyttes ut påfølgende kalenderår etter hingstens død.

Rangering av hopper

Premiering av hopper baseres på individbedømmelse. Hoppeutstillinger med bruksprøver blir derfor et viktig tiltak i avlsdyrutvalget. Bruksprøvene gjennomføres etter gjeldende regler fra Norsk Hestesenter. Premieringsgrunnlaget på hoppeutstillingene må være i tråd med rasens avlsmål. Rasen bør opprettholde sin gode tradisjon med å sette hoppene tidlig inn i avlen.

Avkomsvurdering

Avkomsgrupper på utstilling

Hopper kan tildeles avkomspremie når den stilles sammen med følgende antall avkom:

- a) Hopper 11 år og eldre: Minst 4 registrerte avkom 2 år og eldre, etter minst 2 fedre.
- b) Hopper 10 år og yngre: Minst 3 registrerte avkom 2 år og eldre, etter minst 2 fedre

Teoretisk avkomsvurdering

Hoppeeiere kan be om teoretisk avkomsvurdering når de har minst 4 avkom 3 år eller eldre som er vist på offentlig utstilling, uten at gruppa framvises.

Hoppene vil kunne oppnå Elite, A og B.

Hopper kan tildeles Elite-status etter sin død.

Kriterier for avkomsvurdering

Avkomsvurderingen skjer etter de til enhver tid gjeldende regler fastsatt av Landslaget for nordlandshest/lyngshest.

Avlsregulerende tiltak

Hoppekvoter

For å ha kontroll over innavlsøkningen i nordlandshest/lyngshest populasjonen, kan hingster med avlsgodkjenning tildeles en hoppekvote. Innføring av et slikt kvotesystem utsettes i påvente av resultater fra pågående forskningsprosjekt ved Universitetet for Miljø- og Biovitenskap.

Ved førstegangs kåring tildeles hingsten, i samråd med UMB en hoppekvote på 15 hopper.

Hvis hingsten oppnår videre avlsgodkjenning, etter gjennomført utvida bruksprøve, oppheves kvotereguleringen.

Det kan i enkelte tilfeller, hvor en hingst viser spesielt gode nedarvingsevner, eller av andre vektige årsaker, søkes om dispensasjon fra denne bestemmelsen til kåringsnemnda som avgjør slike søknader.

Ekstraordinære tiltak mot innavl

Avlsutvalget i Landslaget for nordlandshest/lyngshest skal til enhver tid vurdere nødvendigheten av ekstraordinære tiltak mot innavl. Slike tiltak vurderes og evt. innføres i samråd mellom avlsutvalget og kåringsnemnda.

Avlsstimulerende tiltak

Avlsstimulerende tiltak i regi av Landslaget for nordlandshest/lyngshest

Stimuleringsmidler for hopper

Det anses som viktig til enhver tid å benytte riktige stimuleringsmidler (pengepremie og andre utstillingstilskudd) for å få hoppene fram til utstilling.

Utvidet bruksprøve

Landslaget yter økonomiske tilskudd til hingster som fullfører utvidet bruksprøve.

Unghingster

2-års hingster bør samles på enkelte unghestskuer. Det er viktig å få så mange 2-års hingster som mulig utstilt på unghestskuer.

Regionale hoppebeiter

Landslaget for nordlandshest/lyngshest må hjelpe til med å organisere slipp rundt i de forskjellige regionene i landet, og sørge for å få leid inn hingster av god kvalitet.

Unghingstbeiter

Sammen med distriktslagene må Landslaget for nordlandshest/lyngshest arbeide for å organisere fellesbeiter for 1- og 2-års hingster.

Avlsstimulerende tiltak i regi av Norsk Hestesenter

Hingsteutstillinger

Norsk Hestesenter er ansvarlig for å arrangere hingsteutstilling/kåring i samarbeid med raseorganisasjonen.

Åpen klasse(show klasse)

Åpen for hingster 4 år og eldre som innehar kårings/premiegrad, og hvor det ønskes en omtale og presentasjon på utstillingen.

Hingster som møter i "Åpen klasse" vil ikke få endret premiegrad.

Den/de hingster kåringsnemnda nominerer i denne klassen konkurrerer mot de beste hingstene i øvrige klasser om å bli "Årets nordlands/lyngs hingst" eller "Dagens hingst".

Hoppe- og vallakutstillinger

Hoppe/vallak-utstillingene gjennomføres av lokal utstillingsarrangør i samarbeid med Norsk Hestesenter. Raseorganisasjonen skal være behjelpelig med teknisk personell.

Unghestskue

Unghestskuene gjennomføres av lokal utstillingsarrangør i samarbeid med Norsk Hestesenter. Raseorganisasjonen skal være behjelpelig med teknisk personell.

Unghestskuene har offisielle klasser for 1-åringer og 2-åringer av begge kjønn og for 3-års hopper.

Offentlig utstillingsklasse for vallaker 4-5 år

Individvurdering av vallaker 4-5 år vil bidra til mer grunndata og forbedret grunnlag for videre avl og forskning, og slik være positivt med hensyn til avl av sunne og funksjonelle hester. Vallaker skal vises på hoppeutstillingene.

Individregistrering og utgivelse av stambok

Hingsteeier er ansvarlig for innsending av bedekningslister til Norsk Hestesenter og Landslaget for nordlandshest/lyngshest innen 1. oktober i bedekningsåret. Dersom springsedler ikke er mottatt etter purring, og senest 1. januar, kan hingsten miste avlsgodkjenninga for påfølgende år. Ved for sent innleverte bedekningslister vil hingsteeier/holder bli pålagt ekstra behandlingsgebyr.

Norsk Hestesenter er ansvarlig for utsending av fødselsmeldinger til hoppeeier året etter mottatt springseddel. Hoppeeier skal deretter returnere utfylte fødselsmeldinger til Norsk Hestesenter, hvor føllet registreres.

Norsk Hestesenter har ansvaret for registrering og stambokføring av nordlandshest/lyngshest etter de retningslinjer som Landslaget for nordlandshest/lyngshest og Norsk Hestesenter til enhver tid er enig om. Landslaget må arbeide for at alle føll registreres. NHS har ansvar for å registrere alle tilgjengelige data fra offisielle utstillinger for senere bruk i forskningsøyemed. Likeledes skal alle opplysninger om hestene registreres på en slik måte at uttrekk av data til forskning blir mulig.

Norsk Hestesenter er pliktig til å gi ut stambok for nordlandshest/lyngshest. Intensjonen er å gi ut stambok hvert tredje år.

Annen økonomisk støtte til avlsarbeid

Økonomisk støtte til avlsarbeidet tildeles i tråd med avlsplanens innhold. Tildeling bestemmes av Norsk Hestesenter etter søknad fra Landslaget for nordlandshest/lyngshest. Norsk Hestesenter har ansvar for utviklingsarbeid i henhold til gjeldende avlsplaner.

Oppfølging av avlsplanen

Revisjon av avlsplan

Avlsplan for nordlandshest/lyngshest skal ha en hovedrevisjon hvert fjerde år, og kan endres en gang pr år.

Endringsforslag avlsplan

Raseorganisasjonen sender eventuelle forslag til endringer til avlsrådet i Norsk Hestesenter innen 1.oktober året før endringene er tenkt satt i verk. Styret i Norsk Hestesenter vedtar eventuelle endringer.

Avlsråd

Landslaget for nordlandshest/lyngshest representeres i avlsrådet i Norsk Hestesenter gjennom representant for de særnorske rasene.

Instrukser for kåringsnemnd og dommere

Regelverk

Kåring av hingster foregår etter til enhver tid gjeldende avlsplan, utstillings- og bruksprøveglement. Kåringsdommere blir oppnevnt av styret i Norsk Hestesenter etter forslag fra Landslaget for nordlandshest/lyngshest, i henhold til [§11 i "Forskrift om godkjente \(reinvla\) dyr av hestefamilien"](#).

Utdanning av dommere

Utdanning og autorisasjon av eksteriør- og bruksprøvedommere foregår i regi av Norsk Hestesenter, etter nærmere fastsatte utdanningsplaner.

Oppfølging av dommere

Det bør jevnlig holdes særskilte samlinger for nordlandshest/lyngshestdommere annethvert år, for at disse skal bli orientert om faglige spørsmål og eventuelle endringer i avlsplan og reglement. For å fortsette som dommer, må dommerne være med på et minimum av samlinger over en tidsperiode.

Klagebehandling

Klagerett

Vedtak som er fattet i medhold av forskriftene, gir klagerett i medhold av [Forvaltningsloven av 10. februar 1967, kap. VI](#). Klagefristen er 3 uker fra det tidspunktet underretning om vedtaket er kommet fram. Klagen sendes til det forvaltningsorganet som har fattet vedtaket.

Klagebehandling

Klage på kåring skal framsettes skriftlig til Norsk Hestesenter. Kåringsnemnda vurderer saken på nytt, med evt. nye saksopplysninger. Hvis vedtaket opprettholdes, går saken til klagenemnda for kåringsavgjørelser.

Fig 1. Utvalgsmodell for hingster

